

**PIĘKNE CZYTANIE I PISANIE  
ZACZYNA SIĘ  
OD PIĘKNEGO MÓWIENIA**

**LUTY 2018**

## WPROWADZENIE

Ponieważ mowa jest najstarszym sposobem porozumiewania się ludzi ze sobą, potrzebny jest określony czas, aby dziecko nauczyło się poprawnie mówić. Mówienie jest złożoną sprawnością, którą trzeba intensywnie ćwiczyć. Piękne mówienie, jest z kolei wstępem do pięknego czytania i pisania. Istotną sprawą jest fakt, że czynność mówienia jest związana z oddychaniem. Poniżej przedstawiam kilka przykładów ćwiczeń zaczerpniętych z literatury. Mogą być one pomocne podczas zajęć szkolnych, ale również można je wykorzystać podczas zabaw językowych w domu.

## I ĆWICZENIA DYKCYJNE

Inspiracją do stosowania ćwiczeń dykcyjnych jest potrzeba doskonalenie wymowy i usprawnianie wypowiedzi w zakresie jej płynności, szybkości i estetyki. Poniżej przedstawiam kilka zabawnych wierszyków, które w ciekawej formie pomogą osiągnąć ten cel:

- Spadł bąk na strąk, a strąk na pąk. Pękł pąk, pękł strąk, a bąk się zląkł.
- Bzyczy bzyg znad Bzury zbzikowane bzdury, bzyczy bzdury, bzdurstwa bzdurzy i nad Bzurą w bzach bajdurzy, bzyczy bzdury, bzdurnie bzyka, bo zbzikował i ma bzika!
- Trzynastego, w Szczebrzeszynie chrząszcz się zaczął tarzać w trzcinie. Wszczęli wrzask Szczebrzeszynianie: - Cóż ma znaczyć to tarzanie?! Wezwać trzeba by lekarza, zamiast brzmieć, ten chrząszcz się tarza! Wszak Szczebrzeszyn z tego słynie, że w nim zawsze chrząszcz BRZMI w trzcinie! A chrząszcz odrzekł niezmiyszany: - Przyszedł wreszcie czas na zmiany! Drzewiej chrząszcze w trzcinie brzmiały, teraz będą się tarzały.
- Trzódka piegży drży na wietrze, chrzęszczą w zbożu skrzydła chrząszczy, wrzeszczy w deszczu cietrzew w swetrze drepcząc w kółko pośród gąszczy.
- Cesał czyżyk czarny koczek, czyszcząc w koczku każdy loczek, po czym przykrył koczek toczkiem, lecz część loczków wyszła boczkciem.
- Czarny dzięcioł z chęcią pień ciął.
- Turlał goryl po Urlach kolorowe korale, rudy góral kartofle tarł na tarce wytrwale, gdy spotkali się w Urlach góral tarł, goryl turlał chociaż sensu nie było w tym wcale.
- Hasał huczek z tłuczkiem wnuczka i niechcący huknął żuczka. - Ale heca... wnuczek mruknął i z hurkotem w hełm się stuknął. Leży żuczek, leży wnuczek, a pomiędzy nimi tłuczek. Stąd dla huczka jest nauczka by nie hasał z tłuczkiem wnuczka.

- W grząskich trzcinach i szuwarach kroczy jamnik w szarawarach, szarpie kłacza oczeretu i przytracza do beretu, ważkom pęki skrzypu wręcza, traskom suchych trzcin naręcza, a gdy zmierzchać się zaczyna z jaszczurkami sprzeczkę wszczyna, po czym znika w oczerecie w szarawarach i berecie....
- Kurkiem kranu kręci kruk, kroplą tranu brudząc bruk, a przy kranie, robiąc pranie, królik gra na fortepianie.
- Za parkanem wśród kur na podwórku kroczył kruk w purpurowym kapturku, raptem strasznie zakrakał i zrobiła się draka, bo mu kura ukradła robaka.
- Mała muszka spod Łopuszki chciała mieć różowe nóżki - różdżką nóżki czarowała, lecz wciąż nóżki czarne miała. - Po cóż czary, moja muszko? Ruszże mózdzkiem, a nie różdżką! Wyrzuć wreszcie różdżkę wróżki i unurzaj w różu nóżki!
- Na peronie w Poroninie pchła płaśała po pianinie. Przytupnęła, podskoczyła i pianino przewróciła.
- W gąszczu szczawiu we Wrzeszczu klaszczą kleszcze na deszczu, szepcze szczygieł w szczelinie, szczeka szczeniak w Szczuczynie, piszczy pszczoła pod Pszczyną, świszczce świerszcz pod Ileszczyną, a trzy pliszki i liszka taszczą płaszcz w Szypliszkach.

## II WIERSZYKI ŁAMIĄCE JĘZYKI

Są to krótkie rymowane wierszyki pomocne w doskonaleniu wymawiania wywołanej już głoski. Tutaj nacisk kładzie się na dokładność wymawianej głoski, mniej ważna staje się szybkość.

### **Żaba**

Waży żaba smar,  
 pełen smaru gar  
 z wnętrza gara bucha para,  
 z pieca bucha żar,  
 smar jest w garze,  
 gar na żarze,  
 wrze na żarze smar.

## **Trznadel**

W krzakach rzekł do trznadla trznadel:

„Możesz mi pożyczyć szpadel?

Muszę nim przetrzebić chaszczce,

Bo w nich straszą straszne paszcze.”

Odrzekł na to drugi trznadel:

„Niepotrzebny, trznadlu, szpadel!

Gdy wytrzeszczysz oczy w chaszczach,

Z krzykiem pierzchnie każda paszcza!”

### **III WIERSZYKI LOGOPEDYCZNE**

Obecnie na rynku jest bardzo dużo pomocy logopedycznych z opracowanymi zestawami ćwiczeń pomocnych w uzyskaniu pożądanej głoski, takie jak: „Syczki”, „Szumki”, „Ciszki”, „Kapki i Wafki”, „Rerki”- z serii Szkoła Poprawnej Wymowy. Oto przykładowe :

#### **Wierszyk dla utrwalenia głoski „r”:**

„Pierwsza kreska, druga kreska,

To rysuje dom Tereska.

Dla Marcinka, lecz Marcinek kaprysi.

Teresko, Teresko! Narysuj mi indorka z kokardką czerwoną.

Narysuj go w kubraczku pod pstrym parasolem

Jak z wroną wystrojoną spaceruje polem.”

#### **Utrwalenie głosek szumiących, syczących :**

Zimą, kiedy szron na szybach

i śnieżne zasy wkoło

z szuflady wygląda szalik

patrzy na ciebie wesoło.

Szukasz go na dnie szafy,

w koszyku, pod poduszkami

a on napuszony patrzy

między innymi szalami.

## **ZAKOŃCZENIE**

Zabawne wierszyki powinny służyć nie tylko doskonaleniu wymowy, ale także budowaniu dobrej atmosfery, która niewątpliwie sprzyja nauce.

opracowanie: Barbara Banaś

### **Bibliografia :**

M.Strzałkowska: Wierszyki łamiące języki, Warszawa 2014

E.Śnieżkowska – Bielak: Mówię wyraźnie, Kraków 2008

I.Wiatrowska, M. Jęksa-Wojciechowska: Głów łamanie z głoską "r". Łamigłówki, krzyżówki, kolorowanki, kropkowanki i inne zadania do wykonania, Warszawa 2008.